

اشتراک
اسکی

نومبر: ۱۳۵

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده
اجتهاد شوی

« Idjtihad » Constantinople

اوره بشمبی سنه تا همیشه

حریت فکریه به وانسانلغه ختام

مدیر مرخص : پیامی صفا

۱۹ کانون اول ۱۸۹۹

آبونه

سنه لک : ۲۵۰۰ غروش

آلتی آیلق : ۱۳۰۰ »

تلفون : ایستانبول ۸۶۵

نسخه نویسی • غروش ۵۰۰

بو کون یازلمش ظن ایدیه بیله جک اولان بو مقاله ساده جه ۱۹۱۲ سنه سنده چقالجه ده کی عمومی قرار کا همه ده « مغلوبک سوزلری » نامنده یازمش اولدیف اثر ایچون قارالادیغ قویبه لر دن عبارتدر .

کجه جی زاده عزت فؤاد

به دمون روستانه دأر

بو کون کندی یورد مدهیم ؛ طبیعی ساحه مده یارا-
دیلشمک ، وتشکل ذهنی مک بانا مقدر قیلدینی ادبیات
و ملاحظه حکمت حوزه سندهیم . بو جیلی ساحه مه
نجی بویوک بیر ماتم کتیردی : (سیرانو دو بهر ژوراق
Cyrano de Bergerac) ک لایموت مبدعی ابدیت عالنه
کوچمش !..

بو خبری تلخراف آژانس لری (ایستانبول) ه
نقل وتبلیغ ایتدیکی و خبر بانا واصل اولدینی آنده
روحمن آجی بیر رعشه نک کچدیگی حس ایتدم .
یالگیز (فرانسه) نک دکل بوتون انسانیتک معنوی ،
عالی و علوی وارلغندن بیر پارچه قوبمش، دوشمش
کیبی بیرشی اولمشدی .

هیچ اونوتمام ، (قونت له تون تولستوی) اولدیکی
وقت ، (آوروپا) - نک ، (آمریکا) نک ، حاصلی بوتون
دنیا نک مطبوعاتنده بیر هجران وضجرت حرکتی محسوس
اولمشدی . فکر عالمی ، انسانلق عالمی بو بویوک ضیاع
ایچین بویوک بیر تسلی آرایور ، بو معنوی یارده یه فکری
بیر بالسام قویماق ، بو معنوی المی او یوتماق ، آوتماق
ایسته یوردی . اوزمان ، بوتون مطبوعات فکری یه
کوره بیلمه مه ، تعقیب ایتمه مه مساعد بیر زمان ایدی .
دنیا شیمدیکی کیبی آلت اوست اولمامشدی . ظالم و خودکام
پولتیقه جی لر ، حریرص بازرکان لر ، مه ظالومان قیصر لر

کی ، عثمانلی جمعیتک ، بالخاصه فتح قسطنطنیه دن صکره ،
دوچار اولدینی مصائبک نقطه عنزیمی اولمش ایدی :
بوغاز ایچی ، سیرانلر ؛ بوزلی لیوناطلر ، لذیذ
یاسته لر ! یاغلی پیلاوه ، آغیر بر اویقوه ، ابدی بر قیغوسزلق ،
قضا و قدره اعتقاد ...

بو صورته بیزانسک فتحندن بر یحقی عصر صوکره
اجداد منک بویوک فضیلتلری تماماً بوزولمش ایدی ..
فقط بو قدر اوزون مقاومتلرینه نظراً هر حاله بو فضائل
نک قوی ورصین ایمش ..
یکدیگری ولی ایدن بو کی اداره لر تختنده ایمر اطورلق
آنجق انحلاله طوغضی کیده بیلیردی .

اسکی پادشاهلر مزله حکومتلری ، هیچ بر شینی
حسابه قائمین جبریون طرزنده ، حساباته دشمن ، پلانسیز ،
تقرر ایتش بر پروغرامه مالک اوله دن ، اداره حکومت
ایتمک ایستیورلردی . سرایلر مزنده ، مکتبلر مزنده قبول
ایدیله یین ، آلایلر مزدن تبعید ایدیلن ، و بناء علیه عین
پایراق ایچون قیلرلنده هیچ بر محبت طاشیامالری طبیعی
اولان بوتون بو خرسستیانلرک حسیاتی نه اوله جقدی ؟
هیه هیچ بر زمان دوشونولمادی .

او حاله ، بو دقیقه ده ، بیریکن بونجه خط الردن
تشکل ایدن جبال مشکلاتی قلعه مقتدر اوله جق رجال ،
حقیقه نک بویوک بر ایش کوره جکلر در .

بکا کلنجه ، احترامکار و عمیق بر اض طراب ایله
یاغری بیورم : ای ایکنجی محمد ، ای محشم سلیمان قانونی !
اسکی زمانک پارلاق کونلرینک ابدی خاطره لر نده احتشامله
پاشاییکیز . مقدس تر به لر کزک مذهب قبلری آلتنده
سکون ایچنده اویویکیز . فقط ، ای شرفی اولولر ،
قولاقلر کزی طیقاییکیز ، شممدی بوراده اولوب بیتن
شیلری اوکرتمک ایسته میکیز . شممدیکی بیزانس ک کدر
انکیز کورولتولری خواب ابدیکزک عظمتی اخلال
ایتمه سون !

و سنجی‌سنی توسیع و اعلا ایدن صناعت، تماشائی ادبیات
ساحه‌سنده (نومون روستان) ک ضیاع و افولی
اودر .

«تولستوی Tolstoy» عالم بقایه کوچرکن، عمان بشریتده
بیر تلاطم براقدی، بو دالغالانمه دوام ایدیور و روسیا
بو دالغالارک اوزه رنده چالقالانماقده در . (تولستوی)
بو توجانک ایلك حرکتی، روس روخدن، روسیه

یوزندن ملتار بیر بیرینک اوزه رینه آتیلماش ،
بیری بیری بوغازلاماش ، مآثر مدنیتی بر باد
ایتمشدی . او ای کونلرده ، بیر روس محررینک
بو بو یوک فیلسوفک ارتحالی مناسبتله یازدینی آتشیلی
و شیمشکلی بیر قاچ سطاریده ، بیر چوق دیگر
محررلرک سوزلری و سوزشاری آره‌سنده اوقومشدم ؛
روس محرری، کوزی اوکنده بو یوک روس فیلسوفک،

نومون روستان زوجه سبيله برلکده .

خالقک ، روسیا کویوسنک ، یعنی فسادات اجتماعیه دن
هنوز مصون و منز بولونان قسم خالقک روخندن
آلدی . و بو حرکتی ، بو یوک و صیجاق روخنده
تقطیر و ترقیق ایتدیکن صوکره . مبدأ و مصدر حرکت
اولان روح انامه نفخ و اعاده ایتدی . بو حرارت بعضی
کره بیلدیرم ، بعضی کره ساده جه نور، بعضی کره زلزله ،
بعضی کره قیامت اولدی . اکر بو حرارت ، بو مشعله
یالغین دخی یابدیسه ، بو قصور مشعلینی چکنه وانسانلره
میراث براقانه طاند دکل ، اهلیتسز وارث لره طاند در .

بو بو یوک انسانک دهشت و عظمت افولی اولدینی خالده
شو سوزلری سویله یوردی :

«نهوت، طاغ، بیقیلدی، عمان ایچنده غائب

اولدی ، فقط عمازده چالقالاندی !»

(تولستوی) ک ضیاع و افولی فلسفه و اجتماعیات
خالنده نه ایدیسه . . صناعت ، ادبیات و بالخاصه
خالقک ، صحنه اوکنده ، اکلانه رک ، سعیات ذهنیه ده
بولونمایارق تربیه فکریه‌سنی استهداف ، عرفان

ايچين اوشراشيور ، فرانسز تصرف صندوقلرينك اصلاحنه همت صرف ايدييور . علوم اخلاقيه و سياسيه آقاده مياسنه اعضا اوليور . ندمون ، ايشته بويه متفكر ، شاعر ، اجتماعي بير ذانك هر معناسيله زادكانندن بولونيور . (ندمون) ك روحى ، ذكاسى ، حسابى ، استعدادى بويه فياض ، نورلو و حرارتلى بير محيطده انكشاف ايدييور . قورو و نثرى اولان بو تفصيلات اوزهرندن قاياراق كچه جكم .

بز ، بختيار درام نويسك روح و استعدادى معابنه يه دوام ايده لم .

Les Musardises عنوانلى بير مجموعه اشعارايه مطبوعات عالته كيرن (روستان) Les Romanesques [۱۸۹۴] و La Princesse Lointaine [۱۸۹۵] بيهس لريله دهاسانك ايلك لمعلرى اظهار ايمشدى . بو اثرلرده Banville و Marivaux ك تاثيريله زنكين و زنكين كورونمشدى . بونلرى تعقيب ايدن (ساماريتن) ه انجيل ، اوچ لوحده ، منظوم اثرى بويوك بير نفخه شاعريت ايله زنده و پسنديده ، نزيه ، ظريف ، اينجه الهاملر ، سنوح لر ايله دولو ايدى . لاكن شاعرى ، شهرتك ، اك يوكسك مرتبه سنه چيقاراجاق اثر هنوز وجوده كلمشدى . ۱۹۰۰ ده سيرانو دو بهر زراق Gyran de Bergerac انتشار ايتديكى وقت ادبيات و بالخاصه تياترو ادبى عالمى ، آنى بر طلوع شمشهسى اوكنده بولونور كپي اولدى .

ادعا ايديله بيليركه ، اوزمانه قدار فرانسز لسانه بو درجه ساحرانه و مسخرانه حاكم اولان بير فرانسز كورولمه مشدى . قافيه لرك سسلرى ماهر مع مصارعلىرينك ، سامعه بى يورمايان و اويوتمايان مصادمه لر ينك صاغلام ، طنان شيقير تيليرنى آگدرييوردي . بش برده لك بو « حماسى قومهديا ، شاعر ك شاه اثرى اولدى و اويله قالدى . (سيرانو) بيهسك قهرمانى در . طبيعت ، كوزل

(تولستوى) هيچ بروقت اولور ديمه دى . وهر زمان : « يمين ايمه ! اولدورمه ! قارداشكي اولدورمه ديدى . هر انسان قارداشك در ، قارداشكي اولدورمه به حكين . » ديدى . بو اولدورمه به حكين ! امرى يالكز (قبصر) ك بو (چار) ك ، بصيرتسز ، اذعانسز قيصر و چارك ايشنه نكله يه بيلردى . بونك بويه اولديغى ده ثابت اولدى . فقط بو نبوت ، انسانيته نه قان لر ، نه جان لر ، نه كوز ياشلرى ، نه ماتم لر ، نه هجران يا نغينلرى هاسنه مال اولدى !

(ندمون روستان) ك واصل اولماق استه ديكى مقصد ، ربابى ، يالاتى ، تحكىمى ييقماق ، روح لرى اينجه لتمك ، يوكسك لتمك ايدى . (ندمون روستان) ، جهان لساني اولان فرانسز لسانيله جهان سويله يوره ، مشعل ، پر آهنگ ، صيحاقت ، مقوى شعر لرى جهانه ديكله تيوردى .

(ندمون روستان) ، غروب ايدر كن روحلرده ، روحلره يادكار خيركار اولاراق ، معنوى كوزلك ايچين ، دوغرى و لوق ايچين بير رعشه انجذاب ، ربابه ، بوش و مستعار شيلرله تفاخره قارشى بير ابا واستغنا جريان و ميلانى براقدى . بو ميراث اخلاقى ، او ميراث اجتماعى دن قيمتجه هيچ دون دكلر .

(ندمون روستان) ناصل تولد و عالم فكرياتده ناصل تشكل ايتدى ؟ بونى ده سرعته نظر دن كچيره لم . ۱۸۶۸ ده (مارسيليا) ده دوغان (ندمون) ينه مارسيليا ده ، منوره فكري بيرعائله ايچنده بويويور . بابانى J. E. H. Rostand ، بير اديب و نونوميسست در . شعر لر يازييور ، اجتماعى ايشلر لره اشتغال ايدييور . Poèmes simples آدى بر مجموعه اشعارى وار . لاتين شاعر لر نندن Gatulle ك شعر لرى منظوم اولاراق فرانسزجه يه ترجمه ايدييور . كتول استعمال و ابتلاسنه قارشى مجادله ده بولونيور . عمله مسك نلر نى اصلاح

(نُغْلُون) ، (نابوله تون بوناپارت) ك اوغلودر -
روما قرالی Roi de Rome اولاراق دوغمش ياخود
دوغدینی گون « روما قرالی » اولمش در . فقط جام
وجلالك بالفعل متعمی اولماق نصیب اولماش در . بویوك
اميدك سرمستی وحقی مست خرابیدر . نُغْلُونك حیاتی ،
ایستانبول فاتحی نك (فاتح سلطان محمد) ك اوغلو
طالعسر سلطان جم کبی در . شكلمر ، امیدلر ، وعدلر ،
تهدیدلر آئنده کچن دریدر ومهروم بیرحیات بونكده
اونكده نصیب مقدریدر . (نُغْلُون) ده ، (جم) ده
شاعر درلر . نُغْلُون شعر یازمامش در . حیاتی شاعر لائه
شعاربله منطبع در . (جم) حرمان ومهران ایچنده اولن
وشهریار کنجلكنه مرتیهلر یازمش در . هر حالده شعرلری
بویله اولمش در .

بد بخت (نُغْلُون) ك مزار طاشی یازیسی مقامنده
یازیش و (بیسه) ك صوگنه قونولمش اولان ایچی
صونته فرانسز اسانك اك مكمل صونته لرندن در . بو
صونته لرده ، یانان و آغلایان حرمان ومهرانك اینلری
درین درینه طویولور .

ایشته :

Et maintenant il faut que Ton Altesse dorme,
— Ame pour qui la mort est une guérison, —
Dorme, au fond du caveau, dans la double prison
De son cercueil de bronze et de cet uniforme.
Qu'un vain paperassier cherche, gratte, et s'informe,
Même quand il a tort, le poète a raison.
Mes vers peuvent périr, mais, sur son horizon,
wagram verra toujours monter ta blanche formel
Dors. Ce n'est pas toujours la Légende qui ment.
Un rère est moins tremqueur, parfois, qu'un
documout.
Dors; tu fus ce Jeune homme et ce Fils, quoi
pu qu'on dise ,

اولمایان بیر باشك ایچینه بك فیاض و علوی بیر دماغ
قویمش در . سیرانو :

Mais, c'est moralement que j'ai mes élégances .
دیور . سیرانو ، حقیقه یوکسك بیر ذکا ، یوکسك
بیر سچی ، یوکسك بیر اخلاق انموزجیدر . محبتکار
و وقوردر . فقط :

La haine est un carcan, mais c'est une auréole
دیمکده تردد ایتمز . اونك عداوتی عدویه دکل عداوته در ،
خصمه دکل خصومته در . جنکاورانه و شهلوند اطوار
ایله متمیز و ممتاز (سیرانو) اك رقیق ، اك حساس
یوركلرك آشناسی اولان حس و خیاله ده بك آشنادر .
شو مصراع لرك احتوا ایتمی ایچمه حس لر ، نازك
وتازه خیال لر ، مترن شكوفه لر کبی آجیلر و مست
و نازان سامعه جانه صاجیلر :

Un baiser, mais à tout prendre, qu'est-ce ?
Un serment fait d'un peu plus, une promesse
Plus précise, un aveu qui veut se confirmer ,
Un point rose qu' on met sur l'i du verbe aimer ;
C'est un secret qui prend la bouche pour oreille .
Un instant d'infini qui fait un bruit d'abeille,

*Une communion ayant un goût de fleur,
Une façon d'un peu se respirer le cœur,
Et d'un peu se goûter, au bord des lèvres, l'âme !
بونلرك ترجمه سنی یایمه بی دوشونمه یورز . و بویله
بیر ایش « روستان » ك بوسلسیبل بلاغتنه قارشی بیر کفر
و کفران دن باشقا بیرشی اولماز .

(سیرانو دو بهرزه راق) ی ایچی سنه سوگرمه ،
یعنی ۱۹۰۲ ده نُغْلُون Aiglon [قارتال یاوروسی]
تعقیب ایتمدی . نه (نُغْلُون) ، نه (نُغْلُون) ی تعقیب
ایدن (شانت قلهر) شاعر ك ذاتا اوج رفتمده بولونان
شهرتنه بیر اعتلا علاوه ایتمدی فکر ندهیم .

آلتون وجدان

بیر لوتی

تاریخک کتبخانه‌لر دولدیران جلدلری آره‌سندمه
 علو جنابه تخصیص ایدیلن صحیفه‌لری نه قدر محدوددره
 فکر او اللی عصرلق معبد تنقیدک بونوع نادر، لاهوتی
 دهلیزلرنده خشوع ایله دولاشیرکن دویدینی حسن تعظیفه
 افاده‌یه کافی سوزلر هیچ بر لسانک مجله‌ تراکتندمه
 بولنه‌ماز .

ایشته (بیر لوتی) نک ماتمزه ملتزمه قارشی
 کوستردیکی وفاکارلق بولایموت بویوکلکارنددر ...
 دون کوزل بر تصادف ، چوقدنبری مهجوری
 اولدیغمز غرب مطبوعاتندن برقاچ نسخه‌یه علی‌العجله
 کوز کزدریمک فرصتی چیقاردی ، متحسر کوزلرم
 اوکنده عصبی پارماقلمله اووروب چویردیکم یاراقلر
 آره‌سندمه مکر بویوک برودیعه وجدان محفوظ ایش .
 هنوز المده‌کی نسخه‌نک نشری تاریخنده علیهمزه
 متوجه یوزلرجه میلیونلق قناعت کبرایه قارشی او آلتون
 وجدانلی عالی ذانک لهمزه یازدینی یازیلردن برینه کوزم
 ایلشمسونمی ؟

طوغریسنی سویله‌یه‌یم : انسان قلبنک، حق و شفقت
 نامه کوستریلن مدنی جسارتک بو قدر یوکسلیکنی ،
 بودرجه وضوح ایله تماشاایتمک بکاهنوزنصیب اولمامشدی .
 شاشردم ، وجدانک بویلند برجه بردنبره چیقمغه
 مفکرهم تحمل‌ایده‌مدی؛ باشم‌دوندی ، کوزلرم‌قاراردی؛
 نه‌دن سوکره شقاغمه غیرارادی دایانمش الیمی چکه‌جک
 قدر عقلم باشمه کلدیکی زمان پارماقلمک اوچلرینی
 نعلی بولدم ؛ برکان وفانک سالره یوکسلان بواندقیمی
 حضورنده آغلامش اولدیغمی بوندن استدلال‌ایدیوروم .

Les cercueils sont nombreux, les caveaux sont étroits,
 Et cette cave, a l'air d'un débarras de rois...
 Dors dans le coin, à droite, où la lumière est grise.

(روستان) ک یتشدیکی محیط اجتماعی نک یوکسلیگی
 و تقدیرکارلنی حقنده‌ده بیر فکر ایدیمک لازم در .
 (سیرانو دو به‌رزه‌راق) انتشار ایتدیکی وقت
 ۱۹۰۰ پاریس سرکیسنی کورمک اوزره (پاریس) ده
 بولونیوردم . کتابچی م (سیرانو دو به‌رزه‌راق) ک
 مؤلفنه طابعی طرفندن بیر بوچوق میلیون فرانلق حق
 تالیف ویریلدیکنی و صاتیلان هر نسخه ایچین مؤلفه
 یوزده یکرمی بش نسبتنده حصه ویریه‌جکفی قطعیتله
 سویله‌مشدی .

ایشته (فرانسه) بویله بیر (فرانسه) اولدینی ایچین
 بویله بیر (روستان) یتیشه‌بیلیور . (روستان) لر
 (فرانسه) بی ، (فرانسه) (روستان) لری یاشاتیور .
 بویوک فرانسه ، بویوک بیر ادینی غائب ایتدی .
 (فرانسه) نک ماتمی بوتون جهان ادبک ماتمی در .
 (فرانسه) جهانی ، جهان (فرانسه) بی تعزیه ایتسین .
 حرب عمومی نک دوام ایتدیکی صوک دورت بوچوق
 سنه ظرفنده روستان (فیگارو) و (ایلوستراسیون)
 غزته‌لرنده حربک اثر الهامی اولان شعرلره یالکز
 فرانسه‌نک حریت جهان یولنده اولن ایچی بوچوق
 میلیون اولادی ایچین دکل ، بکرمی بش میلیون دن آز
 اولمایان آناره، زوجه‌لر ، یتیم‌لر ایچین دخی آغلامش در .
 فیاض فرانسه ! متسلی اول . مفرور اولماق سنک حقه‌کدر،
 ای روحک آناسی فرانسه !

۹ کانون اول ۱۹۱۸ اجتامد نهوی

دوقور عبیراله هودوی